

PRO MEMORIA

Jacek Michalski (1925-2021) Honorary member of the Polish Forest Society

Jacek Bolesław Michalski was born on April 17, 1925, in Przemyśl, to the family of a Polish Army officer and military prosecutor with the rank of a major. He spent his childhood in Jarosław and Sieniawa. Prior to the outbreak of World War II in September 1939, he graduated from primary school in Cracow and two classes of secondary school run by the Piarists in Rakowice near Cracow. He attended 3rd and 4th class of secondary school in secret during special courses organised in Cracow. His youth coincided with the difficult years of the Nazi occupation of Poland. In 1942, he was arrested during a street round-up and interrogated at a police prison subordinate to the Gestapo at Montelupich street. He worked in various places so as to avoid being enrolled to Baudienst (Construction Service in the General Government, a form of forced labour for Poles organised by the German occupants). Among others, he was employed at the Frez-Mont Plant in Cracow. In 1944, graduated from the Technical Vocational School (field of education – mining, metallurgy, surveying), obtaining a diploma of a metallurgy technician. After that, Michalski briefly started working as a drafter at the German Institute of Technology. Warned about a possible arrest by the Gestapo in July 1944, he hurriedly went back to his hometown, to Jarosław. After the city was taken over by the Soviet army, he worked part-time and took up various activities that came by. Later, he worked as a messenger and a cashier at the Consumers' Cooperative 'Społem'. Thanks to false identity documents obtained because of his connection with the underground, he managed to avoid arrest and deportation deep into the USSR, which happened to many members of the Home Army in the post-war reality. In the spring of 1945, he attended courses on banking in Łódź and became a cashier at the 'Społem' Bank in Jarosław. After WWII ended in May 1945, his father returned from German captivity and tried to join the Polish People's Army. Unfortunately, he was not successful as the contemporary authorities did not accept 'Sanacja' officers for political reasons. Therefore, the whole family moved from Jarosław to the so-called Regained Territories, to Kłodzko.

In 1946, Jacek Michalski verified the German diploma of a metallurgy technician, which was recognised as equivalent to the matura certificate. This allowed him to enrol at the Faculty of Metallurgy of the Academy of Mining in Cracow. It turned out that this field of study did not match his interests, so in 1947 began his studies at the Faculty of Agriculture and Forestry of the University of Poznań. He obtained a forestry studies diploma in 1951, after defending the thesis entitled 'Bark beetles (*Coleoptera, Scolytidae*) of the Kłodzko Region', written at Department of Forest Protection under the supervision of an outstanding forester – Prof. Aleksander Kozikowski (1879-1956), an entomologist. It is also worth mentioning that Prof. Kozikowski was the first post-war president of the Polish Forest Society in the years 1946-1949. Thanks to his supervisor, Michalski was employed as a researcher at the university on the position of a deputy junior assistant. He obtained his Ph.D. in 1962 at the Faculty of Forestry of the University of Agriculture in Poznań, defending the dissertation entitled 'Biology of the species *Scolytus (Scolytochelus) ensifer* Eichh. (*Coleoptera, Scolytidae*)', written under the supervision of Prof. Bohdan Kiełczewski (1912-1998). In 1969, on the basis of scientific achievements and the thesis entitled 'Revision of Palearctic species from the genus *Scolytus* Geoffr. (*Coleoptera Scolytidae*)', Michalski

received a degree of habilitated doctor in forest sciences (the dissertation was awarded by the Minister of Education and Higher Education). He was appointed on docent position in 1979. The title of associate professor was long overdue as Michalski received it in 1987. This situation was caused by false, unfounded denunciations coming from one of the Faculty's employees (as is known from the files of the Institute of National Remembrance). He obtained the title of full professor in 1994. He retired in 1995, at the age of 70.

During his research engagements, he was the deputy director of the Institute of Forest Protection at the University of Agriculture in 1970-1975 and the head of the Department of Forest Entomology in 1990-1994. He was a member of the University Senate for many terms. He published over 230 works, including original scientific dissertations, taxonomic monographs, bibliographic lists, popular science works, scripts and academic textbooks, also engaged in journalism, hunting memories and polemics. As an outstanding coleopterologist, Michalski conducted research on the biology, ecology, ethology, systematics, taxonomy, morphology, faunistics and zoogeography of bark beetles. He also analysed insects – secondary pests of forest trees, ecology and ethology of predatory *Coleoptera*, parasitic *Hymenoptera*, along with mites and nematodes related to the domestic species of bark beetles. Michalski's significant scientific achievements include the revision of the Palearctic bark beetles (*Scolytus* spp.), covering over 50 species inhabiting areas from the Pyrenees (Spain) to the Sakhalin Peninsula (Russia's far east), as well as studies related to the morphological variability of pine bark beetles (*Hylastes* spp.). The study of the biology of the large elm bark beetle and the ecology of bark beetles, their predators and parasitoids are considered pioneer. Prof. J. Michalski described 5 new species and 2 varieties of bark beetles, co-authored the description of 4 new species of mites, reviewed unknown elements of the bark beetle morphological structure and developed data on the intra-specific variability of the bark beetles from the genera *Hylastes* and *Pityogenes*. Michalski was the co-author of an academic textbook for forest entomology with an outline of acarology (1994), edited by Prof. Bohdan Kielczewski, and a guide devoted to bark beetles, intended for forestry practice. He was the supervisor of 2 doctoral dissertations and 70 Master's theses. He was a valued lecturer and academic teacher. For many years, he was the mentor of student scientific activities of the Circle of Foresters, also a tutor of summer science camps.

Since 1953, so for 68 years, he was a member of the Polish Forest Society, active in the Wielkopolska Branch. Michalski was a frequent participant of the Congresses of Branch Delegates, symposia, conferences, various events and discussions organised by the Society. He was awarded a silver and gold honorary badge of the Polish Forest Society. He was awarded the honorary membership upon the decision of the participants of the 105th Congress in Szklarska Poręba in 2005.

He was a member of, among others, of: The Poznań Society for the Advancement of Arts and Sciences, Commission of Agricultural, Forest and Veterinary Sciences of the Polish Academy of Arts and Sciences in Cracow, Society for the Advancement of Sciences in Przemyśl, Polish Entomological Society, Polish Zoological Society, Committee of Forest Sciences and Committee of Plant Protection at the Polish Academy of Sciences, Association of Engineers and Technicians of Forestry and Wood Technology (SITLiD), Ecological Club in Cracow. He was a member of the Scientific Council of the Karkonosze National Park and the Góry Stołowe National Park, where he was also a member of the editorial board of the 'Szczeliniec' journal. He was an active member of the Environmental Protection Commission at the Voivodeship National Council in Poznań.

Two species of mite and beetle that were new to science were named after him. He has participated in various national and international symposia and conferences, including two World Forestry Congresses. He managed and executed numerous grants and research areas, including those commissioned by the US Department of Agriculture in 1976-1982. Michalski took part in foreign research internships, including Slovakia, former Yugoslavia, Russia, the USA, Canada. He also participated in scientific expeditions to the taiga of Eastern Siberia, Tajikistan (Pamir, Shahrituz desert). His participation as a prominent expert in symposia, conferences and debates on the protection of the Białowieża Forest and the outbreaks of bark beetles in spruce stands in this area deserves special emphasis.

For his research, educational and social activities, Michalski received many orders and honours, such as the Knight's Cross of the Order of Polonia Restituta, the Golden Cross of Merit, the Polish Forester's Cutlass, the Gold Badge of SITLiD, and many Rector's awards. He is an honorary citizen of the city of Sieniawa (now Podkarpackie voivodeship). Numerous detailed entires on the achievements of Prof. J. Michalski, his scientific, professional and social functions, as well as national and international distinctions, awards and honours may be found in the publication by Paweł Zarzyński (2014) 'Poczet przewodniczących, członków honorowych i kawalerów Medalu Pro Bono Silvae Polskiego Towarzystwa Leśnego w latach 1882-2013'.

Prof. Michalski was a distinguished member and activist of the Polish Hunting Association, participant in numerous individual and group hunts. He was awarded for merits for hunting with the Bronze Medal of Hunting Merit, the Medal 'Merit of Wielkopolska Hunting development', the Golden Medal of Hunting Merit, Medal of 60 years of the Poznań Hunting Organisation, Medal of 50 years of Polish Hunting Association (PZŁ) membership, an honorary membership in the Hunting Association of the University of Agriculture in Poznań. In 2017, he donated his rich and valuable collection of hunting trophies to the Forest Culture Centre in Gołuchów.

He was an open, kind and cordial man, involved in scientific and social work for the good of his university, Polish forests and his homeland's nature. He was valued among fellow hunters for his excellent storytelling and publications in the hunting press. He used to be the so-called life of the party at various forest, hunting and occasional celebrations and events. Apart from hunting, he was also passionate about skiing and driving fast in good cars.

Prof. Jacek Michalski passed away on November 16, 2021, at the age of 96. On November 24, after the funeral mass in the church of St. John M. Vianney in Poznań, Michalski was buried in the parish cemetery at Lutycka street, where the graves of many professors and scientists from Poznań are located.

Korczyński, I., Mazur, A., 2019. Prof. Jacek Michalski. In: W. Danielewicz, M. Mańka, eds. 100 lat akademickich studiów leśnych w Poznaniu. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego, pp. 135-137.

Zarzyński, P., 2014. Poczet przewodniczących, członków honorowych i kawalerów Medalu Pro Bono Silvae Polskiego Towarzystwa Leśnego w latach 1882-2014. Warsaw: Wydawnictwo PTL, pp. 267-274.

Zarzyński P., 2019. Kronika Polskiego Towarzystwa Leśnego 1882-2019. Warsaw: Wydawnictwo Pro Creo i PTL, pp. 391-392.

Jacek Michalski (1925-2021) Członek honorowy Polskiego Towarzystwa Leśnego

Jacek Bolesław Michalski urodził się 17 kwietnia 1925 r. w Przemyślu, w rodzinie oficera Wojska Polskiego, prokuratora wojskowego w stopniu majora. W dzieciństwie mieszkał w Jarosławiu i Sieniawie. Do czasu wybuchu II wojny światowej ukończył szkołę powszechną w Krakowie oraz dwie klasy gimnazjum w konwikcie Ojców Pijarów w Rakowicach pod Krakowem. Na tajnych kursach zorganizowanych w Krakowie kontynuował naukę w 3 i 4 klasie gimnazjum. Okres Jego młodości przypadł na trudne lata hitlerowskiej okupacji Polski. W 1942 r. był aresztowany w trakcie ulicznej łapanki i poddany przesłuchaniom w więzieniu policyjnym podległym Gestapo przy ul. Montelupich. Podejmował różne prace, aby obronić się przed poborem do Baudienst (Służba Budowlana w Generalnym Gubernatorstwie, jako forma pracy przymusowej zorganizowana przez niemieckie władze okupacyjne dla Polaków). Pracował między innymi jako robotnik w Zakładach Frez-Mont w Krakowie. W 1944 r. ukończył Techniczną Szkołę Zawodową (o kierunku nauczania – górnictwo, hutnictwo, miernictwo), uzyskując dyplom technika hutnika, po czym na krótko podjął pracę jako kreślarz w niemieckim Instytucie Technicznym. Ostrzeżony przed możliwością aresztowania przez gestapo, w lipcu 1944 r. pośpiesznie przeniósł się w rodzinne strony, do Jarosławia. Po zajęciu miasta przez wojsko sowieckie pracował dorywczo, mając się różnych przygodnych zajęć. Później podjął pracę jako goniec i kasjer w Spółdzielni Spożywców „Społem”. Dzięki fałszywym dokumentom tożsamości w związku z działalnością podziemną udało Mu się uniknąć aresztowania i zsyłki w głąb ZSRR, co spotkało w powojennej rzeczywistości wielu członków Armii Krajowej. Na wiosnę 1945 r. odbył kursy bankowe w Łodzi, po czym został kasjerem w Banku „Społem” w Jarosławiu. Po zakończeniu II wojny światowej wrócił z niewoli niemieckiej Jego ojciec, który rozpoczął starania o przyjęcie do służby w Ludowym Wojsku Polskim, niestety bez rezultatów, gdyż ówczesne władze nie akceptowały ze względów politycznych sanacyjnych oficerów. W związku z tym cała rodzina przeniosła się z Jarosławia na tzw. Ziemie Odzyskane, do Kłodzka.

W 1946 r. Jacek Michalski zweryfikował niemiecki dyplom technika hutnika, co zostało uznane za równoważne świadectwu maturalnemu i pozwoliło Mu zapisać się na studia na Wydziale Hutniczym Akademii Górniczej w Krakowie. Okazało się jednak, że ten kierunek studiów nie odpowiada Jego zainteresowaniom, dlatego w 1947 r. rozpoczął studia na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego. Dyplom ukończenia studiów leśnych uzyskał w 1951 r. po obronie pracy magisterskiej „Korniki (*Coleoptera, Scolytidae*) Ziemi Kłodzkiej”, wykonanej w Katedrze Ochrony Lasu pod kierunkiem wybitnego leśnika – entomologa prof. Aleksandra Kozikowskiego (1879-1956). Warto przy okazji przypomnieć, że A. Kozikowski był w latach 1946-1949 pierwszym powojennym prezesem Polskiego Towarzystwa Leśnego. Dzięki promotorowi Jacek Michalski został przyjęty do pracy naukowej na uczelni jako zastępca młodszego asystenta. Stopień doktora uzyskał w 1962 r. na Wydziale Leśnym Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu po obronie rozprawy „Biologia gatunku *Scolytus (Scolytochelus) ensifer* Eichh. (*Coleoptera, Scolytidae*)”, wykonanej pod opieką promotorską prof. Bohdana Kielczewskiego (1912-1998). W 1969 r. na podstawie dorobku naukowego i rozprawy „Rewizja palearktycznych gatunków z rodzaju *Scolytus* Geoffr. (*Coleoptera, Scolytidae*)” otrzymał stopień doktora habilitowanego nauk leśnych (rozprawa została nagrodzona przez Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego). Na stanowisko docenta został powołany w 1979 r. Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał z dużym opóźnieniem, dopiero w 1987 r., z powodu fałszywych i bezpodstawnych donosów jednego z pracowników

Katedry (o czym wiadomo z akt Instytutu Pamięci Narodowej). Stanowisko profesora zwyczajnego uzyskał w 1994 r. Na emeryturę przeszedł w 1995 r. w wieku 70 lat.

W trakcie pracy naukowej pełnił funkcję wicedyrektora Instytutu Ochrony Lasu w Akademii Rolniczej w latach 1970-1975, a w latach 1990-1994 kierownika Katedry Entomologii Leśnej. Przez liczne kadencje był członkiem Senatu Uczelni. Opublikował ponad 230 prac, w tym oryginalne rozprawy naukowe, monografie taksonomiczne, zestawienia bibliograficzne, prace popularno-naukowe, skrypty i podręczniki akademickie, a także publicystykę i wspomnienia łowieckie oraz polemiki. Jako wybitny koleopterolog prowadził badania nad biologią, ekologią, etologią, systematyką, taksonomią, morfologią, faunistyką i zoogeografią korników. Zajmował się również owadami – wtórnymi szkodnikami drzew leśnych, ekologią i etologią drapieżnych *Coleoptera*, pasożytniczych *Hymenoptera* oraz roztoczami i nicieniami związanymi z krajowymi gatunkami korników. Do znaczących osiągnięć naukowych należy zaliczyć rewizję palearktycznych ogłódków (*Scolytus* spp.), obejmującą ponad 50 gatunków zasiedlających obszary od Półwyspu Pirenejskiego (Hiszpania) po Półwysp Sachaliński (daleki wschód Rosji), a także opracowania związane ze zmiennością morfologiczną zakorków (*Hylastes* spp.). Za pionierskie badania uznaje się studia nad biologią ogłódków i ekologią korników oraz ich drapieżców i parazytoidów. Prof. J. Michalski opisał 5 nowych gatunków i 2 odmiany korników, był współautorem opisania 4 nowych gatunków roztoczy, opisał także nieznanne elementy budowy morfologicznej korników oraz opracował dane dotyczące zmienności wewnątrzgatunkowej korników z rodzajów *Hylastes* i *Pityogenes*. J. Michalski był współautorem podręcznika akademickiego do entomologii leśnej z zarysem akarologii (1994) wydanego pod redakcją naukową prof. Bohdana Kiełczewskiego oraz przewodnika poświęconego kornikom przeznaczanego dla praktyki leśnej. Był promotorem 2 rozpraw doktorskich i opiekunem 70 prac magisterskich. Był cenionym przez studentów wykładowcą i nauczycielem akademickim. Przez wiele lat pełnił funkcję opiekuna studenckiego ruchu naukowego w Kole Leśników, w tym opiekuna wakacyjnych obozów naukowych.

Od 1953 r., czyli przez 68 lat, był członkiem Polskiego Towarzystwa Leśnego, aktywnie działał w Oddziale Wielkopolskim PTL. Uczestniczył wielokrotnie w Zjazdach Delegatów Oddziałów, w sympozjach, konferencjach, różnorodnych imprezach i dyskusjach organizowanych przez Towarzystwo. Był wyróżniony srebrną i złotą odznaką honorową PTL. Godność członka honorowego nadano Mu decyzją uczestników 105 Zjazdu PTL w Szklarskiej Porębie w 2005 r.

Był między innymi członkiem: Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Komisji Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu, Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, Polskiego Towarzystwa Zoologicznego, Komitetu Nauk Leśnych i Komitetu Ochrony Roślin Polskiej Akademii Nauk, Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa oraz Klubu Ekologicznego w Krakowie. Był członkiem Rady Naukowej Karkonoskiego Parku Narodowego i Parku Narodowego Gór Stołowych, gdzie wchodził w skład komitetu redakcyjnego czasopisma „Szczeliniec”. Był aktywnym członkiem Komisji Ochrony Środowiska przy Wojewódzkiej Radzie Narodowej w Poznaniu.

Jego nazwiskiem nazwano 2 nowe dla nauki gatunki roztocza i chrząszcza. Uczestniczył wielokrotnie w różnorodnych sympozjach i konferencjach krajowych i zagranicznych oraz w dwóch Światowych Kongresach Leśnych. Był kierownikiem i realizatorem licznych grantów i tematów badawczych, w tym zleconego przez Departament Rolnictwa USA w latach 1976-1982. Przebywał na zagranicznych stażach naukowych, m.in. na Słowacji, w Jugosławii, Rosji, USA i Kanadzie, uczestniczył w ekspedycjach naukowych do tajgi Syberii Wschodniej i Tadżykistanu (Pamir, pustynia Szartuz). Na szczególne podkreślenie zasługuje Jego udział jako wybitnego eksperta

w sympoziach, konferencjach i debatach dotyczących ochrony Puszczy Białowieskiej i występujących na jej obszarach gradacji korników w drzewostanach świerkowych.

Za działalność naukową, dydaktyczną i społeczną był wyróżniany i odznaczany, m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Kordelasem Leśnika Polskiego, Złotą Odznaką SITLiD, wielokrotnie nagrodami Rektora. Jest honorowym obywatelem miasta Sieniawy (obecnie województwo podkarpackie). Wiele szczegółowych danych dotyczących dokonań Prof. J. Michalskiego, pełnionych funkcji naukowych, zawodowych i społecznych oraz krajowych i zagranicznych wyróżnień, nagród i odznaczeń znajduje się w opracowaniu Pawła Zarzyńskiego (2014) „Poczet przewodniczących, członków honorowych i kawalerów Medalu Pro Bono Silvae Polskiego Towarzystwa Leśnego w latach 1882-2014”.

Prof. J. Michalski był zasłużonym członkiem i działaczem Polskiego Związku Łowieckiego, uczestnikiem polowań indywidualnych i zbiorowych. Był wyróżniony za zasługi dla łowiectwa: Brązowym Medalem Zasługi Łowieckiej, Medalem „Za zasługi w rozwoju Wielkopolskiego Łowiectwa”, Złotym Medalem Zasługi Łowieckiej, Medalem 60 lat Poznańskiej Organizacji Łowieckiej, Medalem 50-lat członkostwa PZŁ, został też członkiem honorowym Koła Łowieckiego Akademii Rolniczej w Poznaniu. W 2017 r. przekazał swoją bogatą i cenną kolekcję trofeów łowieckich do Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie.

Był otwartym, życzliwym i serdecznym człowiekiem, zaangażowanym w pracę naukową i społeczną, dla dobra macierzystej uczelni, dla dobra polskich lasów i ojczyściej przyrody. Był ceniony wśród kolegów myśliwych za znakomite gawędziarstwo oraz publikacje w prasie łowieckiej. Bywał tzw. duszą towarzystwa na różnorodnych uroczystościach i imprezach leśnych, łowieckich i okolicznościowych. Pasjonował się również narciarstwem oraz prowadzeniem szybkich samochodów.

Zmarł 16 listopada 2021 r. w wieku 96 lat. W dniu 24 listopada po mszy świętej żałobnej w kościele pw. św. Jana M. Vianneya w Poznaniu został pochowany na cmentarzu parafialnym przy ul. Lutyckiej, na którym są również groby bardzo licznych profesorów i naukowców Poznania.

- Korczyński, I., Mazur, A., 2019.** Prof. Jacek Michalski. In: W. Danielewicz, M. Mańka, eds. 100 lat akademickich studiów leśnych w Poznaniu. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego, pp. 135-137.
- Zarzyński, P., 2014.** Poczet przewodniczących, członków honorowych i kawalerów Medalu Pro Bono Silvae Polskiego Towarzystwa Leśnego w latach 1882-2014. Warsaw: Wydawnictwo PTL, pp. 267-274.
- Zarzyński P., 2019.** Kronika Polskiego Towarzystwa Leśnego 1882-2019. Warsaw: Wydawnictwo Pro Creo i PTL, pp. 391-392.

Andrzej Grzywacz